

»Trst se mora odpreti slovanskemu, zlasti slovenskemu svetu«

Na tem mestu izjemoma objavljamo sestavek iz tržaške kronike, ki se pa nam zdi tako pomemben, da upravičeno zasluži vidnejše mesto v našem listu.

(Ured.)

V sejni dvorani tržaškega občinskega sveta je bila v torek, 2. t.m., slovesnost podelitve zlatega svetega Justa znanemu tržaškemu kardiologu prof. dr. Fulviu Cameriniju. Zlati kipec podeljujejo tržaški častnikarji — kronisti osebnostim iz Trsta, ki so se odlikovale s svojim delom na raznih področjih človeškega udejstvovanja. Prvega zlatega svetega Justa so podelili pred 20 leti slovitemu kirurgu, zdaj še pokojnemu prof. dr. Valdoniju. Med dobitniki je tudi slikar Lojze Spacal.

Na slovesnosti so spregovorili tržaški župan Staffieri, predsednik Vsedržavnega združenja kronistov Marcello Marocco in predsednik Tržaške zveze kronistov Giorgio Cesare. Po prejemu zlatega kipca je prof. dr. Camerini imel daljši govor, v katerem je orisal razvoj medicine v Trstu od srede prejšnjega stoletja do današnjih dni ter hkrati omenil nekaj svojih izkušenj iz zdravniške prakse v Trstu in drugod. Prof. Camerini je opozoril, da ima Trst lepo zdravniško tradicijo, kajti od srede prejšnjega stoletja, ko so zgradili Splošno bolnico, do prve svetovne vojne je v Trstu delovala skupina zdravnikov, ki so v ogromni večini prihajali s slovite medicinske šole na Dunaju, ki je bila tedaj vodilna v srednji Evropi. Prva in druga svetovna vojna sta prizadejali v tem pogledu veliko in nepopravljivo škodo, saj se je medicina v Trstu začela postopno boljšati le po drugi svetovni vojni, ko je bila nekaterim dana možnost, da so se specializirali v londonskih oziroma ameriških bolnišnicah. Prof. Camerini je posvaril pred samo tehničnim znanjem in pred samo tehnično popolnostjo, ker utegne to postati usodno za paciente, ki so vendarle ljudje z vsemi človeškimi lastnostmi.

Nagrajenec se je zavzel za dobro delovanje vseh zdravstvenih struktur, kajti zdravljenje ne sme biti privilegij, temveč pravica vseh državljanov. Na koncu je prof. Camerini poudaril vlogo Trsta kot obmejnega mesta, ki se mora še dalje odpirati slovanskemu in še posebej slovenskemu svetu. Njegova izvajanja je številno občinstvo nagradilo z burnim ploskanjem.

nadaljevanje na 3. strani ■

Še obstajajo možnosti za sodelovanje

Dne 27. novembra se je v Portorožu zaključilo 53. redno zasedanje Italijansko-jugoslovanske in Jugoslovansko-italijanske gospodarske zbornice, ki so se ga udeležili predstavniki kakih 60 italijanskih podjetij in bank ter predstavniki kakih 200 podjetij iz Jugoslavije. Zasedanje je bilo posvečeno preučitvi stanja gospodarskih odnosov in gospodarskega sodelovanja med Italijo in Jugoslavijo, kot se kaže ob izteku leta 1986.

Zborovanje je potekalo samo teden dni po znanem tragičnem dogodku na morju pred Piranom, ko je bil ubit mlad italijanski ribič. Zasedanje je gotovo bilo zgovern dokaz, kako na obeh straneh meje obstaja, ne glede na trenutne težave, volja po nadaljnjem sodelovanju, kar je konec koncev tudi pogoj za mirno in omikano sožitje ob meji. Zasedanje v Portorožu tokrat ni imelo običajnega uradnega blišča, saj so manjkali vidni politični predstavniki.

Kljub temu pa so bila poročila in razprave zelo stvarne. Takoj na začetku je

bilo soglasno ugotovljeno, da vrednost izmenjav med obema državama do konca tega leta ne bo dosegla ravni dveh milijard dolarjev, kot je bilo predvideno, kar pomeni, da letos ni bilo napredka in da vlada v gospodarskih odnosih stagnacija.

Zasedanje se je končalo z odobritvijo treh temeljnih dokumentov. Prvi se tiče obmejne blagovne menjave in sodelovanja ob meji, drugi obravnava splošne gospodarske odnose in oblike višjega gospodarskega sodelovanja med obema državama, tretji pa sodelovanje na bančnem in finančnem področju.

Če bi hoteli na kratko oceniti to zasedanje, bi morali predvsem ugotoviti, kako gospodarski operaterji z obeh strani meje menijo, da ne glede na trenutne težave, ki jih preživlja gospodarstvo v Jugoslaviji, obstajajo še široke možnosti za sodelovanje. Kar zadeva stanje ob meji, je prišla z jugoslovanske strani do izraza volja, da se blagovna menjava po avtonomnih računih vgradi v jugoslovanski devizni sistem,

dalje na 2. strani ■

Srečanje Andreotti-Biasutti

Zunanji minister Andreotti je v soboto, 29.11., sprejel v Rimu predsednika deželne vlade Furlanije - Julijske krajine Biasuttija, ki ga je spremljal podpredsednik Renzulli. Za sprejem je zaprosil deželni predsednik Biasutti, potem ko je na morju pred Piranom 19. novembra prišlo do hudega dogodka, pri katerem je pod streli jugoslovanskih policijskih agentov padel 24-letni ribič iz Gradeža Bruno Zerbin. Biasutti je ministru Andreottiju obširno poročal o vsebini resolucije, ki jo je o tem dogodku bil izglasoval deželni svet. V resoluciji je rečeno, da je treba sicer nadaljevati z dosedanjim prijateljstvom in sodelovanjem ob meji, a da je treba tudi odločno jamčiti, da se ne ponovijo takšni dogodki, ki so v kričečem nasprotju z mednarodno sprejetimi obveznostmi in z vzdušjem prijateljstva in sodelovanja ob italijansko-jugoslovanski meji.

Predsednik deželne vlade Furlanije - Julijske krajine Biasutti je obrazložil stališča, ki jih je deželna uprava zavzela do nekaterih aktualnih vprašanj, ki se tičejo sodelovanja med Italijo in Jugoslavijo. V tej zvezi je omenil izvajanje osimskih sporazumov, vprašanje izvajanja videmskega sporazuma, problematiko avtonomnih ra-

čunov, problem prevoznitstva in vprašanje ribolova v Tržaškem zalivu.

Minister Andreotti je izjavil, da si bo italijanska vlada prizadevala, da se izvaja mednarodne sprejete obveznosti v korist gospodarskega razvoja obmejnih področij. Minister je hkrati priznal, da more deželna uprava veliko prispevati k oblikovanju italijanskih stališč do nadaljnjega sodelovanja s sosednjo jugoslovansko državo. Zagotovil je, da se bo osebno zanimal za ureditev vprašanja ribolova v Tržaškem zalivu, pri čemer je tudi poudaril, da je treba zajamčiti varnost prizadetih ribičev.

Predsednik deželne vlade Biasutti in podpredsednik Renzulli sta na srečanju z zunanjim ministrom Andreottijem sprožila tudi druga vprašanja, med njimi vprašanje stanja narodnih manjšin v obeh državah, vprašanje zakonskih pobud za gospodarski razvoj obmejnega področja in vprašanje mednarodnih cestnih povezav. Minister Andreotti je dejal, da se bo osebno zanimal, da bi tudi Evropska gospodarska skupnost s svojimi posegi prispevala k nadaljnjemu razvoju Furlanije - Julijske krajine.

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 7. decembra, ob: 8.00 Radijski dnevnik; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu; 10.15 Mladinski oder: »Majhen nesporazum«, radijska igra (Lučka Susič); 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Nediški zvon; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila; 14.10 Karst Brothers - glasbeni kabaret; 15.10-19.00 Šport in glasba ter prenosi z naših prireditelj; 19.00 Radijski dnevnik.

■ PONEDELJEK, 8. decembra, ob: 8.00 Radijski dnevnik; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu; 10.15 Mladinski oder: »Srečni princ« (Oscar Wilde - Zdravko Ocvirk), RO; 10.45 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Poljudno čtivo - Liki iz naše preteklosti: dr. Ivan Juvančič; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Zborovska glasba; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotiček: Lahkih nog nakrog; 14.30 Mladinski pas; 16.00 Osebno - Marinka Pertot; 16.40 Mi in glasba: sopranistka Ljiljana Molnar Talajič in orglar Andjelko Klobučar; 18.00 Kmetijski tednik; 19.00 Radijski dnevnik.

■ TOREK, 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljica - Narodnozabavna glasba; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Almanah: Nediški zvon; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Poljudno čtivo - Sestanek ob 12h; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Čas in prostor: Povejmo v živo!; 15.00 Mladinski pas; Mladi mladim; 16.00 Zbornik: Razmišljanja o vsakdanjih stvareh; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Peter Goedel - Herbert Hoven: »Tukaj ni mogoče drugega kot pisati pisma«, zgodba nekega mladostnika z vedenjskim motnjami; 19.00 Radijski dnevnik.

■ SREDA, 10. decembra, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljica - Narodnozabavna glasba; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Radijskovalje in gibalne dejavnosti; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Poljudno čtivo - Sestanek ob 12h; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Cecilijanka 1986; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Čas in prostor: Gospodarska problematika; 14.40 Mladinski pas; 16.00 Od Milj do Devina; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba: flavtist Cveto Kobal, harfistka Jasna Corrado-Merlak; 18.00 Kulturni in družbeni odmevi; 19.00 Radijski dnevnik.

■ ČETRTEK, 11. decembra, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljica - Narodnozabavna glasba; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Od Milj do Devina; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Beležka - Sestanek ob 12h; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotiček: Odjavo i v barvah; 14.30 Mladinski pas: Diskorama; 16.00 Na goriškem valu; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba: ženski zbor »Jacob Arcadi«; 18.00 Četrtrkova srečanja: Pričevanja o Tigru; 19.00 Radijski dnevnik.

■ PETEK, 12. decembra, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljica - Narodnozabavna glasba; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Na goriškem valu; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Beležka - Sestanek ob 12h; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Zborovska glasba; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Čas in prostor: Naš jezik - Ne prezimo; 15.00 Iz filmskega sveta; 16.00 Osebno; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Kulturni dogodki; 19.00 Radijski dnevnik.

■ SOBOTA, 13. decembra, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljica - Narodnozabavna glasba; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Poročila in pregled tiska; 10.10 Koncert RAI iz Milana, vodi Anton Nanut, pianist Nikita Maraloff; 11.40 Poljudno čtivo - Sestanek ob 12h: Ta rozajarski glas; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Poti do branja; 14.40 Drugi program; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Harmonikar Corrado Pojac; 18.00 Dramska vetrovnica: Janez Povše: »Čemu mi gosli, gosli zlate«. Življenje Simona Gregočiča v treh podobah; 19.00 Radijski dnevnik.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »NOVI LIST« — Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157. Odgovorni urednik: dr. Drago Legiša — Tiska tiskarna Graphart, Trst, ulica Rossetti 14, tel. 772151.

Papež in obisk v Jugoslaviji

Papež Janez Pavel II. si zelo želi obiskati Jugoslavijo. To je dvakrat poudaril na letalu, ki ga je dne 1. t.m. v devetih urah poleta popeljalo s Sejšelskega otočja v Rim, po koncu dvotedenskega pastirskega obiska v Aziji in Oceaniji. Na letalu, ki je pristalo v Rimu 40 minut pred polnočjo, se je papež eno uro razgovarjal s časnikarji, ki so ga spremljali na poti. Hrvaškemu katoliškemu časnikarju je odgovoril na vprašanje, ali misli obiskati Jugoslavijo, kot je bilo že večkrat načelno napovedano, da si to globoko želi, vendar da so nekatere objektivne notranje težave. Lahko bi dregnili v občutljivost nekaterih, in to zaradi notranjega položaja v državi. Več papež ni povedal.

Glede potovanja, ki so težavna, a bi jih rad opravil, je še omenil Litvo. Obisk v Litvi bi bil važnejši od obiska v Moskvi, je povedal že pred časom. Med njegovim potovanjem so v Vatikanu sporočili, da je bil imenovan nov litovski škof. To je pomembno dejstvo, je rekel Janez Pavel II. Nujno je imenovati tam škofo, ker je litovska identiteta povezana s katolištvom.

Časnikarjem na letalu je Sveti oče še potrdil, da bo ta mesec objavljen v Vatikanu dokument o cerkvenem moralnem

nauku glede genetskega inženirstva. Spričo množičnega sodelovanja anglikancev pri njegovih obiskih tako na Novi Zelandiji kot v Avstraliji pa je papež komentiral, da sta katoliška in anglikanska Cerkev odločno na poti zblizevanja, pa čeprav je še precej odprtih problemov. Tu so vprašanja nauka, a tudi discipline. Tako katoličane kot pravoslavne moti dejstvo, da so nekatere anglikanske Cerkve uvedle žensko duhovništvo.

Njegovi sodelavci so časnikarjem obrazložili tudi spored prihodnjega izredno velikopoteznega potovanja v tujino, ko bo dva tedna obiskoval Urugvaj, Čile in Argentino. Obisk se bo končal na veliki ponedeljek. Na oljčno nedeljo 1987 bo v Buenos Airesu vodil svetovno srečanje mladih.

—o—

ŠE OBSTAJAJO MOŽNOSTI

■ nadaljevanje s 1. strani

tako da bo instrument avtonomnih računov še dalje opravljal naloge, zaradi katerih je bil pred dolgimi leti priklican k življenju. To je tudi za obmejne kraje ena svetlejših točk s 53. zasedanja Italijansko-jugoslovanske in Jugoslovansko - italijanske gospodarske zbornice v Portorožu.

AVSTRIJSKA ŠKOFOVSKA KONFERENCA

Kot poroča zadnja številka slovenskega verskega tednika »Družina«, je bila 6. novembra na Dunaju tiskovna konferenca, na kateri je član avstrijske škofovske konference poročal o poteku njenega rednega jesenskega zasedanja. Na konferenci so avstrijski škofje potrdili pomembno delo Konference za varnost in sodelovanje v Evropi, ki je bila na Dunaju, ugotovili pa so tudi, da bi morala ta konferenca pomeniti korak naprej v spoštovanju človekovih pravic, posebej na domačih tleh. Zato so škofje namenili Avstrijcem sporočilo, naj Avstrija ostane dežela, ki bo odprta za begunce, strpna do narodnih manjšin in spoštljiva do zakonodaje. Avstrija naj bo dežela, ki naj nikogar ne ogroža, kajti le tako bo ostala majhen, vendar odločen zagovornik miru v svetu.

Na tiskovni konferenci je bilo govora tudi o obisku, ki ga bo papež Janez Pavel II. čez dve leti opravil v Avstriji. Na avstrijskih tleh bo ostal štiri dni, njegova glavna pastirska pozornost pa bo veljala zahodnim predelom države.

V BASKOVSKIH POKRAJINAH PREJELI VEČINO SOCIALISTI

Na političnih volitvah za obnovitev baskovskega avtonomnega parlamenta so dosegli relativno večino socialisti. Stranki Filipeja Gonzaleza je pripadlo 18 sedežev, medtem ko jih je baskovska narodna stranka dosegla 17. Zmaga socialistov je bila predvidena, saj jo je omogočil razkol v največji baskovski stranki. Prelom je iz osebne nasprotovanja do sedanjega predsednika Arzallusa povzročil bivši »kendarikari«, se pravi predsednik baskovske vlade Garaikoetxea, ki je ustanovil novo stranko: »Eusko alkartasuna«. Gibanje je prejelo 180.000 glasov in 14 sedežev. Tudi v tej številki so vidne posledice razkola v dosednji stranki relativne večine: imela je 32 sedežev, zdaj pa sta jih Baskovska narodna stranka in »Eusko alkartasuna« skupno dobili 31. Razdrobljenost in nesoglasja med Baski, (na volitvah je bilo še nekaj drugih baskovskih organizacij), odločno torej koristita socialistom. Podčrtati gre še uspeh stranke »Herri Batasuna«, ki je politično zastopstvo oboroženega gibanja ETA: prejela je 13 sedežev, dva več.

Pred zasedanjem EGS v Londonu

V Londonu bodo 5. in 6. decembra zasedali glavni voditelji držav članic Evropske gospodarske skupnosti. Opazovalci ugotavljajo, da bo na to zasedanje vplivala kriza, ki je zajela ameriško vlado po neuspehu na volitvah 4. novembra in po živahni polemiki, ki je nastala, ko je prišla na dan vest, da so Združene države skrivaj prodajale Iranu orožje. Britanska ministrska predsednica Margaret Thatcher, ki je razposlala vabila predstavnikom ostalih držav članic Evropske skupnosti, v

svojem pismu sicer ne omenja tega vprašanja, čeprav poudarja, da je pripravljena natančno poročati svojim kolegom o poteku pogovorov, ki jih je v zadnjem času imela z ameriškim predsednikom Reaganom. V krogih Evropske skupnosti poudarjajo, da bo notranji položaj v Združenih državah prav gotovo predmet razprave že na začetku vrhunškega zasedanja. Glavni predmet proučevanj pa bodo gospodarske posledice, ki nastajajo zaradi ameriških težav v okviru Evropske skupnosti.

»VELIKI BRILJANTNI VALČEK« V CELOVCU

Prihodnjo nedeljo (7. t.m.) bo v Mestnem gledališču v Celovcu gostovala Drama Slovenskega narodnega gledališča v Ljubljani. Ansambel bo predstavil delo Draga Jančarja »Veliki briljantni valček«. Gostovanje prireja Krščanska kulturna zveza. Za Jančarjevo delo je lani ansambel Drame prejel prvo nagrado na Borštnikovem srečanju v Mariboru, kjer je nagrado za režijo prejel režiser predstave Zvone Sedelbauer. »Veliki briljantni valček« je prejel predlanski na Tednu Slovenske drame v Kranju nagrado za najboljšo dramsko besedilo. Časnikar Horst Ogris je Jančarjevo delo prevedel v nemščino pod naslovom »Grande valse brillante«.

ZASEDANJE V PARIZU

V Parizu poteka 32. jesensko splošno zasedanje Zahodnoevropske zveze - UEO. Delegati, ki v skupščini predstavljajo države članice — Belgijo, Francijo, Zahodno Nemčijo, Veliko Britanijo, Italijo, Luksemburg in Nizozemsko — razpravljajo o popuščanju napetosti med Vzhodom in Zahodom ter o ameriško-sovjetskih pogajanjih za zmanjšanje jedrske oborožitve. Osnutek sklepnega dokumenta poziva veselili, naj izmenjata opazovalce za nadzorstvo nad spoštovanjem dogovora o prepovedi jedrskih poizkusov, sklenitev katerega UEO odločno podpira. Države članice zahtevajo tudi prepoved kemičnega orožja.

Tudi SZ na zatožni klopi

Govorice o prodaji ameriškega orožja Iranu so se razširile tudi na prodajo sovjetskega orožja Teheranu. Londonski list Sunday Times piše, da je Sovjetska zveza že večkrat prodala orožje Iranu tako neposredno kot preko Libije in Sirije. To pisanje pomeni novo odkritje v svetovni diplomatski igri ter v vojni med Iranom in Irakom.

Glede Sovjetske zveze — dodaja Sunday Times — je zadeva še bolj zapletena, ker ima Moskva prijateljsko pogodbo z Irakom. Kljub temu pa tako Moskva kot Washington priznavata strateško važnost Irana na Srednjem vzhodu. Sovjeti so napravili že številne poskuse za normalizacijo odnosov z Iranom. To so napravili kljub temu, da je versko-politični vodja Homeini izgnal sovjetske diplomate ter je dal obsoditi na smrt številne komuniste.

Izraelski trgovec z orožjem Nimrodi je potrdil, da je bil zapleten v prodajo ameriškega talca Benjamina Weira. Izpuščena sta bila še dva druga ameriška talca, a menda brez zveze z dobavo orožja.

—o—

KAJ PRAVI RUSKI PISATELJ RASPUTIN

Ruski pisatelj Valentin Rasputin, ki je leta 1977 prejel nagrado kot najboljši sovjetski pisec za roman »Živi in se spomi-

njaj!«, je za neki slovaški dnevnik označil književnost v Sovjetski zvezi kot hlapčevsko, sivo, birokratsko in navezano na politično pomoč za uveljavljanje v javnosti. Politični birokrati in založniki so v marsičem izničili ustvarjalnost, ogromne naklade poprečnih del pa so končale v mlinu papirnic.

Nov veter je prinesel junijski osmi kongres sovjetskih pisateljev v Moskvi. Tokrat je z vrha prišel namig k sprostitvi pisateljskega ustvarjanja. Soodgovorni za položaj literature v Sovjetski zvezi pa so tudi založniki in politiki v ostalih komunističnih državah. Rasputin je navedel primer Bolgarije, ki letno prevede kar 200 sovjetskih del. Priznal je, da piše v Sovjetski zvezi 9 tisoč pisateljev, nikakor pa ni mogoče reči, da letno izide 200 biserov umetnosti. Namen prevodov je torej drugačen.

—o—

NASILJE V JUŽNI KOREJI

V Južni Koreji so oblasti izpusile 1.897 demonstrantov, ki so jih priprle pred dnevi, ko so skušali uprizoriti veliko protivladno manifestacijo. V kali je zatrl protest kar 70.000 vojakov. 358 pripornikov še naprej zaslišujejo. Sliši se, da bodo kakim 30 demonstrantom spremenili pripor v aretacijo v pričakovanju na proces zaradi nasilnega nastopanja proti silam javnega reda.

IZRAEL — POLJSKA

Izrael je odprl predstavniški urad v Varšavi. To je povedal poljski zunanji minister, ki je dodal, da so izraelske oblasti povabile Poljsko, naj odpre podoben urad v Izraelu. To so prvi pomembnejši stiki med državama po prekinitvi diplomatskih odnosov ob šestdnevni vojni leta 1967. Zankrat pa ni predvidena ponovna navezava diplomatskih odnosov.

SOVJETSKI MUSLIMANI

V tisku azijskih republik Sovjetske zveze se množijo nastopi proti vse večjemu oživiljanju muslimanskih verskih in ljudskih običajev. V Sovjetski zvezi je kakih 40 veroizpovedi. Po pravoslavni pa je najmočnejša muslimanska sunitska verska skupnost, ki je tesno povezana tudi z narodno zgodovino posameznih etničnih skupnosti. Listi tožijo, da se veliko število mladih, tudi visoko šolanih, odloča za muslimansko versko poroko. Spremlja jo tudi plačevanje visoke odkupnine za nevesto, kar v Sovjetski zvezi uradni krogi označujejo za sramotno tradicijo, ki ponižuje žensko.

Trst se mora odpreti...

■ nadaljevanje s 1. strani

Na slovesnosti so prejela priznanja tudi uredništva dnevnika *Il Piccolo*, Primorskega dnevnika in Radia ter televizije. Priznanje pa so podelili tudi bivšemu predsedniku tržaške zveze kronistov Ponisu in bivšemu predsedniku sindikata časnikarjev Soliju.

PROSTOR MLADIH

Prvi deželni občni zbor SZSO

Deset let je že minilo, kar so se zastopniki slovenskih in goriških organizacij skavtov in skavtinj odločili, da poskusijo težko pot združitve in tako postavijo temelje novi, večji, deželni organizaciji. Istočasno so se začeli močnejši stiki med moško in žensko vejo našega skavtskega gibanja, da bi tudi tu prišli do celovitejše in plodnejše rasti vseh članov in članic. Skavti in skavtinje na Goriškem in Tržaškem od takrat skupno načrtujejo in izvajajo številne pobude tako na pokrajinski kot na deželni ravni. Že leta 1976 so se poenotili kroji, izvedli so prvi slovenski zamejski jamboree in delovne tabore na potresnem področju Benečije. To sodelovanje je prešlo že skoraj v kri, ustvarile so se tudi nove globlje osebne vezi.

Potreben pa je bil še korak naprej. Potreben je bil še »sporazum«, sistem odnosov, ki bi tudi uradno urejeval skupno in lokalno življenje nove stvarnosti. Potrebna so bila nova pravila, saj so stara spričo dejanskega stanja neuporabna. Potreben je bil statut, ki naj bi po nekajletni poskusni dobi zabeležil in uredil novosti (te so se pojavile še pri skavtskih izpitih, pri razdelitvi skupin, pri vodstvenih organih) ter potrdil jasne načelne temelje skavtske vzgoje.

Dve leti se je skupina voditeljev zbirala nekje na pol poti med Trstom in Gorico, da so lahko spravili na papir prve zametke novih pravil, ki sedaj ležijo pred nami v končni obliki in sta jih že obravnavala oktobrska pokrajinska občna zborna.

Jamlje so tako postale dejansko simbol tržaško-goriškega sodelovanja, simbol novih odnosov, ki naj bi prerasli pokrajinske in druge meje, ki naj bi v polni meri pripomogli k ustvarjanju zavesti, da smo pravzaprav vsi skupaj le ena velika družina: kot skavti, kot kristjani, kot Slovenci.

Minilo je torej deset let. To obdobje, ki bi ga lahko pravzaprav imenovali prehodno obdobje, se bo končalo 14. decembra, ko se bodo vsi voditelji z Goriškega in Tržaškega zbrali v Trstu na prvem deželnem občnem zboru, na katerem bo formalno potrjena Slovenska zamejska skavtska organizacija — SZSO.

Zbrali se bomo, kot se za tako slovesen trenutek spodobi, najprej pri sv. maši v Rojanu, ki jo prenaša tržaški radio in ki jo bomo sooblikovali s petjem in ponižno prošnjo, naj nam Bog pomaga na poti, ki jo na nov način nadaljujemo. Ob 10.30 pa se nam bodo odprla vrata dvorane Marijinega doma pri Sv. Ivanu, kjer bo delovni del srečanja. Najprej bo dolgoletni tajnik slovenskih tržaških skavtov Ivo Jevnikar podal prikaz opravljenega dela v zadnjem desetletju in predstavil nova pravila. Po razpravi bodo volitve za njihovo sprejetje. Nato se bo predstavilo novo deželno vodstvo SZSO s programom skupnih dejavnosti v tem delovnem letu.

Do 1. deželnega občnega zbora SZSO prihaja ob 35-letnici slovenskega skavtstva v zamejstvu, ki ima svoj začetek v prvi skupini skavtov, ki se je oktobra 1951 zbrala v Škednju.

UMRL JE MARJAN PERTOT

Že spet je kruta usoda odvzela Slovencem na Tržaškem mlado življenje. V videmski bolnišnici je izdihnil Marjan Pertot. Bilo mu je komaj 19 let. Marjana, ki je služil vojaški rok, je, kot znano, v sredo, 26.11. zvečer pri Campofornidu pri Vidmu povozil avtomobil pordenonske registracije. Avtomobil je poleg Pertota podrl še druga dva vojaka in zdravstveno stanje enega, Tržačana Silvia Santona, je še vedno nadvse kritično. Nesrečne mladeniče je rešilni avtomobil odpeljal v videmsko bolnišnico, kjer pa je na oddelku za oživljanje srce mladega Marjana v petek, 28.11., prenehalo biti.

Preiskavo o nesreči so vodili videmski orožniki. Marjan in kolega so bili v trenutku nesreče v vojaški uniformi. Namenjeni so bili na zamenjavo straže. Vest o tragični izgubi Marjana Pertota je globoko prizadela ne le Barkovlje, kjer je Marjan živel, pač pa vso tržaško slovensko javnost, zlasti mladino in športnike, med katerimi je bil Marjan znan in priljubljen.

SLOMŠKOV IN TRUBARJEV VEČER V BAZOVICI

V nedeljo, 30. novembra, je bila tudi v Slomškovem domu v Bazovici pomembna kulturna prireditev. Tudi letos so namreč na nedeljo po obletnici Slomškovega rojstva priredili že tradicionalno Slomškovo proslavo.

Tokrat so na prireditvi povezali tudi dve veliki osebnosti, ki sta temeljno vplivali na razvoj slovenskega naroda, Trubarja in Slomška. O njunem poslanstvu je spregovoril dr. Metod Benedik in podčrtal njuno versko in narodnostno vneto. Na začetku prireditve je nastopil domači otroški zbor Slomšek, večer pa je sklenil koncert mokega zbora Primož Trubar iz Velikih Lašč pod vodstvom Jožeta Gačnika. Dobršen del nastopa je bil posvečen Trubarjevim pesmim z dopolnitvijo izbora narodnih pesmi.

NOVICE

Petstrankarsko vladno zavezništvo se čedalje bolj krha. Bliža se namreč mesec marec, ko bi socialist Craxi moral zapustiti palačo Chigi in prepustiti mesto ministrskega predsednika demokristjanu. Tako se glasi dogovor med tajnikoma obeh strank, a se proti dogovoru že oglašajo predstavniki ostalih strank, zaradi česar je koalicija zajela huda živčnost. Nekateri že govorijo o predčasni volitvah, kar je v Italiji nekaj rednega vse od leta 1972 dalje.

Jugoslovanski generalni konzul Livij Jakomin je v četrtek, 27. novembra, priredil v prostorih konzulata sprejem ob dnevu jugoslovanske republike. Sprejema so se udeležili številni predstavniki družbenogospodarskega in kulturnega življenja, odsotni pa so bili predstavniki deželne uprave, tržaške in goriške občine ter tržaške pokrajine. Očitno izvajajo bojkot, ki ga je odredil predsednik deželne vlade Biasutti v znak protesta proti ravnanju jugoslovanskih policijskih agentov ob znanem dogodku na morju pred Piranom dne 19. novembra.

Gregorčičeve proslave na Tržaškem

V teh dneh je bilo na Tržaškem več Gregorčičevih proslav.

V soboto, 29. novembra, je srednja šola »S. Gregorčič« iz Doline pripravila bogato in zanimivo akademijo, posvečeno spominu »goriškega slavčka«. Na slavnostnem večeru v gledališču France Prešeren je sodeloval kot častni gost predsednik Društva slovenskih pisateljev Tone Partljič. Po uvodnih besedah ravnatelja Alda Štefančiča je pisatelj in dramaturg Partljič spregovoril o pesnikovi osebnosti in njegovi ustvarjalnosti. Še posebej velja opozoriti na misel, ki jo je izrekel v svojem govoru, da moramo na Gregorčiča gledati kot na »osveščeno osebnost, ki se zaveda, da si sama kuje svojo usodo«. »To se mi zdi potrebno poudariti tudi zato«, je rekel Partljič, »ker je tudi danes vse več govora o Slovencih kot narodu, ki je zapisan sicer lepi, a zato nič manj neizbežni smrti, o narodu, ki da bo izginil, ki da je najbolj tragičen narod, itd.« Svetobolja in črnogledosti torej ne gre enačiti z Gregorčičem, kot tudi ne s slovenskim narodom.

Sledila je lepljenka, ki je v izboru Fulvie Premolin in Borisa Pangerca predstavila ob glasbeni opremi Vihre Kodrič in v režiji Sergija Verča lep prikaz Gregorčičeve osebnosti in njegove ustvarjalnosti. Sledil pa je nastop Mladinskega zbora Glasbene Maticice, ki je pod vodstvom Stojana Kureta dovršeno in z velikim glasbenim smislom izvajal pester spored zborovskih pesmi.

V nedeljo, 30. novembra, pa so bile na Tržaškem še tri krajevne prireditve ob 80-letnici Gregorčičeve smrti, ki so pokazale še živo navezanost prebivalstva na Gregorčičev lik in hvaležnost velikemu slovenskemu pesniku. Občinstvo je napolnilo dvorano Marijinega doma pri Svetem Ivanu v Trstu, kjer je domače občestvo priredilo predstavo »Nazaj v planinski raj«, posvečeno obletnici Gregorčičeve smrti. V gledališkem prikazu so nastopili domači igralci in cerkveni pevski zbor.

Gregorčičeva svečanost je bila v nedeljo tudi v drugem tržaškem mestnem predelu, in sicer v Domu Jakoba Ukmarja v Škednju. Na sporedu so bile recitacije, na-

stopil je domači pevski zbor, med svečanostjo so napovedali skorajšnjo izdajo nove knjige, posvečene škedenjskemu kruhu. Za izdajo bo poskrbel Dom Jakoba Ukmarja. Gre za nadaljnjo pomembno pobudo v okviru prizadevanj za ohranjanje in ovrednotenje usihajoče slovenske tradicije. Spomnimo, da v okviru Doma Jakoba Ukmarja deluje edinstveni na žalost še premalo obiskan etnografski muzej v Škednju. Gregorčičeva proslava je bila v nedeljo, 30. novembra, tudi v župnijski dvorani v Nabrežini. Gregorčičeve pesmi je recitiral Aleksij Pregarc, po prikazu »Gregorčič v sliki in besedi« je nastopila Dekliška skupina Mešanega pevskega zbora Vesela pomlad z Opčin.

—o—

PRIZNANJE ZA UBALDA VRABCA

Skladatelja Ubalda Vrabca danes poznajo po vsem svetu. To bi lahko trdili ob vesti, ki nam jo pošilja devinsko-nabrežinska občina. Pred nekaj dnevi sta namreč župan Brezigar in rektor devinskega zavoda Združenega sveta profesor Sutcliffe obiskala skladatelja Vrabca, da bi mu izročila ploščo, na kateri je posneta njegova pesem »Udar na udar«. Poje jo pevski zbor waleškega zavoda Združenega sveta. Zbor sestavljajo dijaki, ki prihajajo iz raznih držav, z vseh celin in pripadajo raznim narodnostim, slovenska pesem jih bo torej spremljala tudi v življenju.

Naj dodamo, da bo pevski zbor waleškega zavoda prihodnje leto, verjetno na začetku marca, gostoval v Italiji in bo nastopil tudi v Nabrežini. Takrat bomo imeli priložnost, da tudi sami spoznamo ta pevski sestoj in poslušamo njegovo petje.

—o—

Iz Celovca nam sporočajo, da bo novi avstrijski parlament ustoličen na Dunaju v četrtek, 18. decembra. Medtem se v krogih slovenske narodne manjšine nadaljujejo pozitivni komentarji po velikem uspehu, ki ga je na volitvah 23. novembra dosegel slovenski kandidat Karel Smolle. Po dolgih desetletjih se vrača v dunajski parlament slovenski predstavnik.

Odličen koncert mezzosopranistke Bernarde Fink

V soboto, 29. novembra, je bil v Peterlinovi dvorani Slovenske prosvete v Trstu uspel koncert komorne glasbe, na katerem je ob spremljavi pianistke Blaženke Arnič nastopila argentinska Slovenka, mezzosopranistka Bernarda Fink, ki je že dobro uveljavljena v glasbenem svetu. Finkova izhaja iz znane družine glasbenikov, umetniško pa je zrasla v argentinskih krogih in kasneje na izpopolnjevalnih tečajih za interpretacijo v Švici. Njen repertoar obsega zahtevna Bachova, Mozartova, Rossinijeva in Monteverdijeva dela.

V sobotnem programu, pri katerem jo je uspešno dopolnjevala spremljevalka, pianistka Blaženka Arnič, ki je zdaj na izpo-

polnjevanju in študira kompozicijo na visoki šoli na Dunaju, so bili v prvem delu samospevi romantičnih mojstrov Franza Schuberta, Johannes Brahmsa in Huga Wolfa, ki jih je Finkova podala v zelo zanesljivi tehniki in izpričala svojo močno interpretacijsko osebnost. V nadaljevanju koncerta so bili na sporedu še samospevi Alojzija Geržiniča, z zelo posrečeno Uspavanko na besedilo Antona Martina Slomška, Lucijana Marie Škrjanca in Gustava Mahlerja. V prihodnjih dneh bosta izvajalki nastopili v dvorani Slovenske filharmonije v Ljubljani in nato še v Celovcu, kjer je v pripravi koncert v organizaciji Krščanske kulturne zveze.

PODJETJA Z DRŽAVNO UDELEŽBO

Deželna konferenca o podjetjih z državno udeležbo, ki bo januarja prihodnjega leta, bo morala nakazati smernice za razvoj podjetij, ki v deželi Furlaniji Julijski krajini delujejo v okviru ustanove IRI. Tako je dejal deželni odbornik Carbone na konferenci o proizvodnji tržiške ladjedelnice, kjer je zaposlenih 3.100 uslužbencev. Deželni odbornik je pristavil, da je deželna uprava že nakazala 45 milijard lir,

OBČNI ZBOR SLOVENSKEGA RAZISKOVALNEGA INŠTITUTA

Predsednik upravnega odbora Slovenskega raziskovalnega inštituta sklicuje na podlagi 6. člena pravil 12. redni občni zbor, ki bo dne 11. decembra 1986 ob 18.30 v prvem in ob 19. uri v drugem sklicu, v Gregorčičevi dvorani v Trstu, ul. sv. Frančiška 20, z naslednjim dnevnim redom:

1. Poročilo upravnega odbora
2. Obračun in proračun
3. Poročilo nadzornega odbora
4. Razno

ki pa jih še niso uporabili, ker niso bili izdelani razvojni načrti.

Evropski poslanec Rossetti, ki je bil izvoljen na komunistični listi, pa je spregovoril o političnih smernicah Evropske gospodarske skupnosti do ladjedelnosti. Pri tem je omenil, da je evropska skupnost sprejela njegov popravek, po katerem posamezne države lahko prispevajo do največ 35 odstotkov pri gradnji določenih vrst ladij. Prvotno so določili, da državni prispevek ne sme presežati 26 odstotkov. Konference o proizvodnji tržiške ladjedelnice so se udeležili tudi parlamentarci in deželni svetovalci drugih političnih skupin.

KONGRES LIBERALCEV

Dne 28. in 29. novembra je bil v Pordenonu 8. deželni kongres liberalne stranke. Tajniško poročilo je prebral dosedanji deželni tajnik dr. Alessandro Zannier. Nastopil je nadalje vsedrjavni tajnik posl. Renato Altissimo, ki je spregovoril predvsem o težavnih odnosih v vladni večini.

Med pozdravi je treba omeniti nastope predstavnikov strank in predsednika deželnega odbora Adriana Biasuttija ter predsednika deželnega sveta Paola Solimberga (ki pripada PLI).

Na slovensko problematiko je zborovalce v Pordenonu opozoril edinole deželni tajnik Slovenske skupnosti Ivo Jevnikar v svojem kratkem pozdravu.

—o—

STANJE NA FILIPINIH

Po odstranitvi obrambnega ministra Enrileja se je začela na Filipinih preosnova vrhov vojske. Predsednica Aquinova je zamenjala nekatere vodilne zastopnike, novi obrambni minister, upokojeni general Iletto, pa ima nalogo, da odpravi nevarnost kakega novega poskusa vojaškega udara.

Odličen koncert v Gorici

Izreden uspeh je 19. novembra imel, ob popolnoma zasedenem goriškem avditoriju, romunski državni simfonični orkester pod vodstvom Jona Baci. Orkester je nastopal v sklopu večernih koncertov, ki jih prireja kulturno društvo »Lipizer«. Bil je res nepozaben večer, saj je bila izvedba vseh podanih skladb zares izredna, bodisi zaradi amalgamacije pod odločno dirigentovo taktirko, bodisi zaradi velike občutljivosti izvajalcev, ki so vsi solisti ali stebri najvažnejših romunskih orkestrów.

Najprej smo poslušali Beethovnovega Korijolana, dramatično in močno, ob upoštevanju obeh melodičnih linij, od katerih je prva nemirna in tragična, druga pa lirsko poetična. Sledil je Trojni koncert v C duru op. 56. To je skladba, ki se poredkoma izvaja: v njej nastopajo trije solisti, ki se nekako oponirajo orkestru (Riccardo Carmella - klavir, Marin Cazacu - čelo in Daniel Podlovicchi - violina). To je biser med Beethovnovimi skladbami, saj vključuje živahnost tem, domiselnost in ostaja poleg tega zvesta uravnovešeni formalnosti. Solisti so se glasbeno pogovarjali med seboj in z orkestrom in pri tem pokazali vso svojo prefinjeno tehniko: preciznost klavirja, živahnost violine in globine čela. Na zahtevo občinstva so izven programa solisti zaigrali še Trio v G-molu skladatelja Smetane.

V drugem delu je bil podan moderni Intermezzo iz Prvega koncerta Alberta Brunni Tedeschi, ki ga je občinstvo uživalo, čeprav je poln disonanc, skoraj na robu dedekafonije. Izvedba je bila originalna, brez prisotnosti klavirja.

Beethovnova Sedma simfonija je sestavljala sklepni del: izredno živahen prvi

tempo, čudoviti Allegretto — vsa izvedba je bila naravnost ganljiva. In za konec je izven programa ta dovršeni orkester pod prav tako dovršeno taktirko Joana Baci zaigral ouverture iz Rossinijeve opere »Italiana in Algeri«.

L. Q.

—o—

SPREMEMBE V DEŽELNEM SOCIALISTIČNEM VODSTVU

Predstavniki šestih strank deželne večine so se v ponedeljek, 1. t. m., zbrali v Vidmu za nadaljevanje upravno-političnega preverjanja. Potrdili so veljavnost sedanjega zavezništva in se dogovorili za čim hitrejšo dovršitev preverjanja o vseh spornih vprašanjih. Končalo naj bi se v roku za odobritev deželnega proračuna še v tem mesecu. V teh dneh se je sestala deželna komisija za proračun, ki bo začela obravnavati finančne dokumente.

V Vidmu je bila tudi tiskovna konferenca nove večinske struje v deželnem vodstvu socialistične stranke. Gre za povezavo med levico in pa skupino, ki se je ločila od dosedanje vodilne struje, ki jo vodi poslanec De Carli. Nova struja, ki se je poimenovala po vsedrjavnem tajniku Craxiju, ima 24 predstavnikov v deželnem vodstvu, ki šteje 41 ljudi. Dosedanji tajnik Trombetta in dejanski vodja njegove struje De Carli sta torej v manjšini. V novi večini ima vidno mesto tržaški politik Pittoni, ostali zastopniki pa so podpredsednik deželnega odbora Renzulli, deželni odbornik Carbone iz Trsta in drugi. Na tiskovni konferenci so obtožili dosedanje vodstvo, da je samovoljno upravljalo stranko.

Spominsko znamenje dekanu Oskarju Pahorju

Ob stoletnici rojstva so v župnijski cerkvi v Mirnu odkrili in blagoslovili spominsko ploščo dolgoletnemu dušnemu pastirju msgr. Oskarju Pahorju v znamenje žive in trajne hvaležnosti spoštovanemu in priljubljenemu duhovnemu očetu. Program slavja je vključeval priložnostno akademijo, med katero smo prisluhnili orisu namena in pobud za spominsko obeležje, strokovni razlagi izvedbe znamenja po načrtu znanega domačega oblikovalca Oskarja Kogoja, daljšemu prikazu življenja in dela pokojnega dekana ter spominski pesmi goriške pesnice Ljubke Šorlijeve, ki nas je razveselila tudi s svojim obiskom slovesnosti. Sledilo je slovesno somaševanje duhovnikov - mirenskih rojakov, navzočih pa je bilo tudi več drugih okoliških sobratov. Domačemu občestvu so se tudi sicer pridružili številni obrazi od drugod, tako dekanovi sorodniki, n'egovi nekdanji farani iz Rupe in Peči (obe vasi sta bili do razmejitve leta 1947 podružnici mirenske župnije in ju je zaslužni pokojnik duhovno oskrboval nad dvajset let), pa tudi prijatelji iz Gorice, Trsta idr.

Spominsko slavje nam je znova približalo markantno duhovniško osebnost msgr. Oskarja Pahorja, »učitelja, vodnika, buditelja duhovnih poklicev, graditelja cerkva«, kot so na ploščo za-

pisali hvaležni župljani. V njihovi kratki označbi je nazorno strnjen prepričljivi zgled gorečega duhovnika, klenega in pokončnega značaja, modrega pastirja, neutrudnega in neustrašnega oznanjevalca, rodoljuba in kulturnega delavca, ki je razumel znamenja časa in jih celostno uresničeval v izbranem poklicu in v službi bližnjemu. Rojen je bil 10. avg. 1886 v Kojskem, umrl pa je 22. nov. 1964 v Mirnu. Duhovnik je postal leta 1911 in najprej služboval kot kanclist in kasneje tudi tajnik pri tedanjem tržaškem škofu Andreju Karlinu. Ko sta se morala oba umakniti iz Trsta v Ljubljano, je Pahor leta 1920 postal tajnik ljubljanskega škofa Jegliča. Po dveh letih se je vrnil na Primorsko in dve leti upravljal župnijo Sempeter pri Gorici (1922-1924). Sledilo je nato še najdaljše — štiri desetletja trajajoče dekanovo mirensko obdobje.

Postavitev spominskega obeležja temu duhovniku bo tako ne le znamenje zahvale in hvaležnosti, pač pa tudi stalna vez s pokojnim dekanom, njegovim zgledom, poslanstvom in sporočilom. Pomeni nam žlahtni duhovno-kulturni pomnik, ki simbolizira delo in skrb, ustvarjanje in razdajanje, bodrenje in spodbude, nauke in vrednote zvestega delavca v Gospodovem vinogradu.

P. B.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Boris Pangerc: Šum vode Glinščice

V zbirki krajše proze Šum vode Glinščice, ki jo je izdalo Založništvo tržaškega tiska, se nam avtor Boris Pangerc predstavlja v novi luči, da-leč od tistega tenkočutnega lirizma, ki smo ga bili vajeni v dosedanjih njegovih delih. Tokrat je Pangerc krepko priklenjen v svet realnosti, s trdno in bolešno navezanostjo na domači okraj, iz katerega zajema vse prvine za svoje ustvarjanje.

Gre tu za preprost kmečki svet, ki se nam preko šestih prozih tekstov, ki zbirko sestavljajo, odkriva v svoji edinstveni podobi, v vsem

RAZSTAVA LJUBE ŠTOLFA

V torek, 9. decembra, ob 18. uri bo v Peterlinovi dvorani otvoritev slikarske razstave slovenske umetnice LJUBE ŠTOLFA iz Milana.

svojem čaru, pa tudi v trpkih odkritjih, ki tarejo mladega človeka. Pisatelj sega v spominsko doživljanje, znajde se kot junak sredi neukrotljive naravne sile, kateri pa ne more venomer kljubovati. Ujet je v igro narave, ob pojavu deževja se nenadoma znajde v krogu številnih življenjskih tipov, obenem se v njem začenja oglašati erotična prvina (Deževje), ki človeka razjeda in navdaja z razočaranjem. Erotizem je pri Pangercu mogoče segel predaleč (Krivična odselitev), saj je sodobna literatura s tem že prenatrpana in bralca malodane do mozga naveliča. Škoda! Saj so nam ostale slike iz doline Glinščice prav pri srcu, avtor ognjevit in živo podaja svoja mladostna doživetja med vrstniki in vaškimi znanci, ponekod se skoraj ne more odtrgati od tradicije (Mah pod Socerbom), ki mu je resnično blizu. V vrtincu čudovite jesenske lepote pa

se najdemo v črtici Kolišče: v tem času se v Bregu odvija trgatav in otroci so tedaj zelo zaposleni... zadnji vriski in igre pred prihodom starke zime. Svet otrokove fantazije pa ne pozna meja, sega v neskončnost, otroci kar naprej vrtajo, stikajo, iščejo, odkrivajo (Prekleta jama), in taki so tudi ti mali junaki Pangerčevega umetniškega sveta, ki ga ob vsem tem bogatijo še izrazito avtobiografske poteze. Nekoliko svojevrstno pa je izoblikovana novela Rože iz krvi in hrepenenja, ki v svoje središče postavlja pereči problem današnje mladine (mamila), ki je žal segel tudi v še nepokvarjeni svet vaškega življenja. Pred tem generacijskim problemom pa ne smemo omagati, saj nam vsak papec istočasno vlije moč in pogum, da se zopet dvignemo, nadaljujemo življenjsko pot in gradimo dalje...

Šum vode Glinščice po svoji motiviki sicer zaobjema le skromen in ozek dogajalni prostor ob robu pristaniškega mesta, je pa kljub temu res bogat po svojem izrazju, večkrat zajetem iz živega narečnega življenja, meščanskemu človeku včasih celo nepoznanega. Zato nam je na zadnjih straneh razpoložljiv slovarček, ki nas seznanja z narečnimi oblikami in slengizmi iz Pangerčeve literature.

Majda Cibic

—o—

Slovenska mezzosopranistka Bernarda Fink, ki se je rodila v Argentini, kjer se je tudi šolala, je v sredo, 3. t.m., imela koncert v Celovcu v organizaciji Krščanske kulturne zveze. Kot poročamo na drugem mestu, je najprej nastopila v Trstu, v petek, 5. t.m., pa bo imela koncert v dvorani Slovenske filharmonije v Ljubljani. Mezzosopranistko pri klavirju spremlja Blaženka Arnič.

Nov roman Alojza Rebule

Založba Slovenske matice iz Ljubljane je pred kratkim izdala roman Alojza Rebule z naslovom Vrt bogov.

Zadnje delo Alojza Rebule je nekakšno potopisno pričevanje, ki je nastalo na osnovi dnevnih zapisov med pisateljevim obiskom v Ameriki. Čeprav je dandanašnji potovanje v sicer še vedno mitično Ameriko lahko kaj običajna in kot literarna tema tudi banalna zadeva, je znal pisatelj opisu svojega potovanja v Ameriko vdihniti razsežnosti, ki delo postavljajo visoko nad običajen potopis kot literarno zvrst.

Pisatelj, zamejski Slovenec, je tudi na svojem potovanju v Ameriko ves čas ujet v spone svojega slovenstva. Pripadništvo malemu narodu, ki se je skozi vso svojo zgodovino moral boriti za obstoj med večjimi in močnejšimi narodi, je ugodno določilo, zaznamovanost, ki jo nosi vsak njegov član. Če je pri velikih narodih pripadnost posameznika svojemu narodu samoumevna, to nikakor ne velja za pripadnike malih narodov. Pripadnik malega naroda je ves čas soočen z možnostjo po vtopitvi v drugorodni svet, ki se lahko stopnjuje skoraj do nujnosti. Biti Slovenec ni

bilo in ni vselej samoumevno. V določenih mejnih situacijah se mora Slovenec enostavno zavestno opredeliti, da hoče biti in ostati Slovenec.

Dogajanje Rebulovega romana se odvija v nekem tako geografsko kot duhovno za slovenstvo mejnem, obrobem prostoru. V tem prostoru slovenstvo sicer živi, toda smrti je več kot rojstev. To je področje odmiranja narodovega telesa. Rebula v svojem Koloradskem dnevniku, kot se glasi podnaslov romana, ves čas razkriva to tragično dejstvo, čeprav izrecno v glavnem ne razmišlja o vzrokih in posledicah izseljevanja Slovencev. Pisatelj se zadovolji s tem, da razkriva motive in okoliščine, ki so posameznike pognale v svet. Za na videz ravnodušnim podajanjem dejstev se krije pisateljeva prizadetost, ne pa tudi prenapetost. Roman izzveni kot polglasna, grenka tožba, ne pa tudi obtožba. Navsezadnje: komu obtožbo nasloviti? Zgodovinska usoda naroda je takšna, kakršna je; nikakršnega absolutnega merila ni, po katerem bi jo lahko ocenjevali kot pravično ali krivično.

J. V.

Razstava Milka Bambiča v Kopru

Z odprtjem razstave Milka Bambiča, ki traja od 19. decembra v koprski galeriji Loža, se nam ponovno nudi možnost ogleda gradiva z njegove antološke razstave v Idriji. Priredil jo je Idrijski muzej ob dvojni proslavi, občinskega praznika in ustanovitve ter pod fašizmom ukinjene realke, kjer je slikar maturiral. Zato je zanimivi katalog ostal isti tudi v ponatisu. Umetniški vodja Obalnih galerij Andrej Medved pa je gradivo drugače razpostavil. Izločil in dodal je še druga dela, tako da je poudarek razstave na avantgardnih delih, ki so galerijsko-prestižno prikazana kot zgodovinsko preciozni dokumenti, mnogo bolj kot pa na lanski razstavi futurizma v Gorici.

Razstava zajema kronološko razvrščena dela od leta 1921 do 1986 v vseh tehnikah do velikih lepakov kulturnih in političnih manifestacij. Zaradi pomanjkanja vitrin pa je, žal, bolj omejeno prikazana ostala Bambičeva mnogostranska dejavnost ilustratorja in publicista ter še kaj drugega, kar bi samo zase zahtevalo posebno razstavo. Ogled je mogoč do 19. decembra ob delavnikih od 10. do 12. in od 17. do 19. ure in v nedeljo zjutraj, razen ponedeljka.

Pogovor o avantgardi

V oktobru je bilo v Ljubljani mednarodno srečanje z naslovom Soobstoj avantgard. Pripravilo ga je slovensko Društvo za estetiko. Ob tej priliki je Tadej Zupančič pripravil pogovor s Heinzem Paetzoldom, udeležencem srečanja, sicer pa predavateljem zgodovine filozofije in teorije estetike na univerzi v Hamburgu. Heinz Paetzold se poklicno ukvarja predvsem s problemi modernizma, postmodernizma in avantgardizma v umetnosti. Zupančičev pogovor s Heinzem Paetzoldom, iz katerega posredujemo nekatere najznačilnejše poudarke, je objavila ljubljanska Mladina.

Uvodoma Zupančič ugotavlja, da je sam pojem zgodovinske umetniške avantgarde razmeroma nejasen. Vprašanje je, ali gre dejansko za ločnico v moderni umetnosti, ali gre zgolj za fikcijo, ali nekaj tretjega.

Heinz Paetzold s tem v zvezi meni, da je po obdobju zgodovinskih avantgard prav vsako desetletje imelo svojo posebno avantgardo. Po njegovem avantgarde preprosto obstajajo. To trditve je podkrepil z omembo filmov Jima Jarmicha in Wima Wendersa, koreografij Pine Bausch, slik Reihilde Hoffmann, gledaliških del Joopa Admirala, plastik Josepha Beuysa idr. Njihova dela naj bi bila predvsem avantgardistična.

Na vprašanje o zvezi med avantgardizmom in postmodernizmom je Paetzold dejal, da ta zveza nedvomno obstaja. Pri postmodernizmu naj bi šlo za slovo od velikih ideologij, ki so sicer navdihovale avantgarde. Za razliko od postmodernizma avantgarde niso vselej samo umetniško usmerjene. Pri njih gre za zvezo med ideologijo in umetnostjo, za reakcijo na družbeno okolje. Prav družbeno okolje naj bi neprestano oblikovalo pojavljanje novih avantgard.

Na vprašanje, kakšna naj bi bila prihodnost avantgard, je Heinz Paetzold menil, da se sicer nikoli vnaprej nič ne ve, toda praktično gledano, imajo avantgarde prihodnost. Pri tem je izrazil bojazen, da bo natančna teoretična osvetlitev vseh mehanizmov pojavljanja avantgard lahko povzročila njihov razkroj oziroma določeno prilagoditev, ki bo pomenila nov, drugačen odgovor na dosednji način njihovega pojavljanja.

Sodobno kmetijstvo

Kako pripraviti kravo na telitev

Doba, ko je krava suha, je za prihodnjo laktacijo izredno pomembna. Mnogokrat se zgodi, da je rejec zelo razočaran, čeprav je od krave pričakoval več mleka. Redko pa pomisli, da je bila oskrba pomanjkljiva, ko je bila krava pred telitvijo. V tem obdobju se ves organizem krave spočije od prejšnje laktacije in nabira moči za prihodnjo. V tem času je tudi rast teleta v materinem telesu dvakrat hitrejša. Laktacija se začne z dnevom, ko je krava zasušena. To pomeni, da imate približno dva meseca časa, da pripravite kravo za prihodnjo laktacijo. Po telitvi je prepozno, kajti organizem krave mora delovati usklajeno že pred telitvijo. Da bo krava dajala toliko mleka, kolikor zmore, upoštevajte te nasvete.

Zagotoviti morate, da bo žival, ki jo je treba zasušiti, v taki kondiciji, v kakršni bi jo radi imeli na dan telitve. Če je presuha, zapuščena in ne preveč ugledna, ji pokladajte dva do tri tedne pred telitvijo dodatni obrok. Presušitveno obdobje naj traja za najboljše kraje 50 do 55 dni. Več kot 42 dni ni potrebnih, vendar naj povemo, da je krajši čas presušitve prav poguben. Zato presušite krave 50 dni pred pričakovanim dnevom telitve, ker so nekatere krave breje manj časa in bi lahko bilo pri takih kravah suho obdobje prekratko.

Presušite vse krave, ki dajejo 7 ali manj kg. mleka na dan, ne glede na to, koliko časa so breje. Zaradi zdravstvene zaščite vimena zdravite vse štiri vimena s posebnim zdravilom za presušene krave, ki ga dobite po posvetu z veterinarjem v lekarni. Prva dva tedna po presušitvi sta za okužbo najbolj nevarna, saj je krava v tem času najbolj občutljiva. Mnogim kravam v naših hlevih bolijo noge, za kar so velikokrat krivi parklji. Zato jih obrežite in to najboljše v štirinajstih dneh po presušitvi. Ugotovljeno je, da boleče noge zmanjšujejo prirejo mleka tudi za 2 do 3 kg na dan.

Vsak rejec mora pozorno opazovati svojo čredo redno dvakrat dnevno, zjutraj in zvečer vsaj po trideset minut. Pozornost posvetite vsaki suhi kravi in če katera ni pri zaželeni moči, jo ločite od drugih suhih krav in ji pokladajte poseben obrok, da se bo okrepila.

Ne pozabite dodajati suhim kravam tudi rudnin. V tem času sicer krave ne dajejo mleka, a potrebe po njih so precejšnje, saj si nabirajo zalogo za prihodnjo laktacijo. Rudnine so potrebne tudi za normalni razvoj teleta. Če krava ne dobi v tem času rudnin, jih črpa iz svojih kosti. Po telitvi se lahko pri takih kravah začne poporodna mrzlica, dobijo boleče noge zaradi oslabeledih kosti in podobno.

Krave naj bodo na prostem vsaj 8 do

12 ur na dan. Če je ne morete izpustiti, jih vodite iz hleva sami, da se sprehodijo, ker krava, ki se giblje, tudi veliko lažje teleti. Dva tedna pred telitvijo začnite zadnje priprave za prihodnjo laktacijo.

Kravam dodajajte tudi vitamine, in sicer najboljše z injekcijami, ki naj vsebujejo tudi selen. Vimenu postrizite dlake, da ga lažje umijete pred molžo, saj se umazanija ne lepi za dlake in mleko bo boljše kakovosti. Tudi seske je treba temeljito umiti. Dva tedna pred telitvijo še niso o-

dalje na 8. strani ■

—o—

OPOZORILO IZ AVSTRIJE

Pristojne avstrijske zdravstvene oblasti javno opozarjajo na nevarnost infekcije z bakterijami, ki povzročajo lizastrozo. Gre za okužbo iz mikrobov, ki so jih identificirali posebno v rdeče skorjasto obarvanih sirih v Franciji in Švici. Okužba se prenaša od živali na človeka in obratno.

Okuženi človek v vsakem primeru ne zboli, bolezen pa je nevarna za nosečnice in za nerojene otroke, ker lahko povzroči splav, prezgoden porod ali novorojenčkovo smrt.

Lizastrozo poznamo že 30 let, poleti leta 1985 pa je iz neznanega vzroka izbruhnila tudi v Združenih državah Amerike. Te dni pošiljajo v Avstriji zdravnikom natančno sumptomatiko in diagnostiko, »Die Presse« pa poroča, da je umrlo šest novorojenčkov, in opozarja pred uvoženimi mlečnimi izdelki. Uvedeno je nadzorstvo nad vsemi obrati predelave mleka.

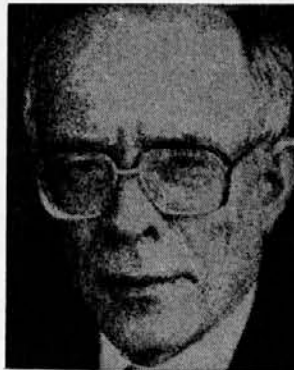
Z. T.

FRIEDL VOLGGER

3

Komunist, vohun ali še kaj drugega?

(iz knjige *Z Južnim Tiroлом na razpotju*)

Po mirovni pogodbi z Italijo septembra leta 1947 je postala meja pri Trstu strožja. Jugoslovanski zvezni uradi v Trstu so bili že naredili kovčke, zato je bilo težje dobiti dovoljenje za prekoračenje meje. Po tajniku južnotirolskih poslancev v rimskem parlamentu po prvi svetovni vojni Ugu Ubaldiju sem zaprosil v italijanskem zunanjem ministrstvu za potni list. Na ministrstvu so Ubaldiju odgovorili, da sem jaz že tolikokrat prekoračil železno mejo, da jo lahko mirno prekoračim še enkrat. Tega si nisem dal dvakrat reči. Konec junija se je vrnila domov skupina ujetnikov iz zbirnega taborišča v Ljubljani. Na začetku avgusta sem se odpeljal v Trst. Z brzojavko Borisa Kraigherja v roki sem poiskal jugoslovansko vojaško misijo v Nabrežini (severozahodno od Trsta). Brzojavka je čudežno delovala, saj so me enostavno posadili v džip in čez dve uri sem že bil v Ljubljani. Sprejem pri Kraigherju in v začetku opisani pogovor sta mi potrdila prepričanje, da je napočil čas za izpustitev nadaljnjih 172 južnotirol-

skih ujetnikov iz taborišča v Šentvidu. Nastanil sem se pri družini Novak, kjer je vsak dan pred hišnimi vrati zgodaj zjutraj čakal avtomobil s šoferjem. Minister Kraigher se je res gosposko vedel. Mislim sem si lahko, da moj spremljevalec ni pač navaden voznik. V vseh taboriščih sem lahko iskal južnotirolske vojne ujetnike, da jih oblasti niso mogoče kje prezrle. Tako sva se nekega dne odpeljala na Jesenice v severni Sloveniji, kjer je v tankajšnji železarni delalo mnogo ujetnikov. Iskal sem fanta iz moje domače občine. Voznik je izstopil in pokazal straži dokument.

Stražar ga je posebno strumno salutiral in odšel. Brž se je vrnil z ustreznim sporočilom. Šofer mi je rekel, da se polkovnik brije in da morava zato počakati. Toda čakanja je bilo čez nekaj minut konec. Polkovnik je naravnost planil med naju in njegov obraz so krasili trije ali štirje oblizi. Pri britju se mu je torej zelo mudilo. Moj šofer pa je moral biti pomembnejši, kot sem si predstavljal. Pozneje sem izvedel

od ujetnikov, da je bil stotnik OZNE — jugoslovanske državne tajne policije — ki je tudi sam zasliševal Južne Tirolece.

Pri svojih potovanjih sem nekega dne zagledal tudi krajevni napis Begunje. Tu je torej bila tista grozovita nacistična ječa za politične jetnike. Kakor hitro je bil ubit kak nemški »svetovalec« (Berater) ali pa slovenski kolaboracionist, so iz tega zapore potegnili deset jetnikov in jih ustrelili v bližnji globeli. Ni čudno, da je transport za Dachau pomenil za mnoge pripornike odrešenje. Leta 1981 sem obiskal ta bivši zapor in ugotovil, da so postavili spominsko ploščo. Sedaj je v Begunjah tovarna smučič, od koder dobiva svoje smučke nihče drug kot Ingemar Stenmark. Ali ob tem imenu še kdo pomisli na grozote iz preteklosti?

Nekega večera sva se napotila v vojaško bolnico v Škofjeloko. Voznik je spet pokazal stražarju papirje in so se vsa vrata takoj odprla, vsi stražarji pa so izginili. Opotekajoč so počasi začeli prihajati južnotirolski ujetniki v vnaprej določeni prostor. Wilhelma Mayerhoferja iz Gaisa so prinesli na nosilih. Kakšne občutke so morali reveži imeti, ko so iznenada zagledali pred seboj rojaka, si lahko vsakdo predstavljaja. Med bolniki je bil tudi Ignaz Aurer, ki je bil kasneje dolgo let župan v St. Martin v Passeierju. Kakor hitro je prišel k sebi, je le ponavljal besede: »Zdaj verjamem, da se bomo vrnili domov«.

Nekega večera sva se spet odpeljala v taborišče v Šentvidu. Komisar naju je pozdravil in dejal: »Kaj hočeta prej videti, ambulanto, pisarno ali kuhinjo?« »Kuhinjo«, sem odvrnil. Zasmeljal se je in pri-

Koledar dramskega sporeda Radia Trst A

V torek, 9. decembra ob 18. uri: Peter Goedel in Herbert Hoven »TUKAJ NI MOGOČE DRUGE KOT PISATI PISMA«. Na zatožni klopi te pretresljive in v mnogočem s pogumom napisane igre je ves šolski sistem, pa vse njegove represivne metode in hlapčevski odnos do tako imenovane morale oz. do tega, kar »žali čut normalno čutečih ljudi«, kot pravi eden od protagonistov te igre. Vsekakor radijska igra, ki bi je ne smeli prezreti, še zlasti vzgojitelji ne! **Prevod Lučka Jenčič. Režija Jože Babič. Produkcija »Radio Trst A«.**

V torek, 16. decembra ob 18. uri: Ob 50-letnici smrti Federica Garcie Lorca. F. G. Lorca »LJUBEZEN DON PERLIMPLINA«. Erotična aleluja. S to igro, ki ima sicer v originalu daljši naslov

(El Amor de Don Perlimplin con Belisa en su jardin) se bomo kot prva in v slovenskem kulturnem prostoru edina ustanova spomnili 50-letnice mučeniške smrti enega največjih gledaliških genijev tega stoletja. Spominu na Lorco se bomo oddolžili s to v slovenščini še nikoli izvedeno ljudsko kratko igro, polno dražljivih razsežnosti, globokih, prstenih pomenov in poetičnih metafor. **Prevod Jože Rode. Režija Adrijan Rustja. Produkcija »Radio Trst A«.**

Od 20. decembra do 3. januarja 1987, vsako soboto ob 18. uri: Saša Vuga »DVOREC RANOCELNIKOV«. Radijska nadaljevanja v treh delih. Radijska nadaljevanja »Dvorec ranocelnikov« iz romana Saše Vuga »Zarjavele medalje« (1966) je v bistvu Petkin roman oz. povest

KAKO PRIPRAVITI KRAVO NA TELITEV

■ nadaljevanje s 7. strani

tekli in so mnogo bolj občutljivi kot po telitvi ali tik pred njo, in jih v tem času najlažje očistimo. Treba bo tudi začeti negovati in masirati seske in to dvakrat na dan.

Kravo postavimo v suh, zračen in čist prostor, nastlan z dovolj primerne stelje.

Ob upoštevanju vseh nasvetov in ob pravilni prehrani bo krava primerno pripravljena na telitev in bo dajala veliko mleka.

Z. T.

POTRESNI SUNKI V JUGOSLAVIJI

V Jugoslaviji so te dni zabeležili nove potresne sunke. Šlo pa je za pojave nizke jakosti, kar pomeni, da ni bilo hudih posledic. Najmočnejši sunek so seizmološki zavodi zabeležili na področju Kapaonika, 180 kilometrov južno od Beograda. Jakost je dosegla šesto stopnjo Mercallijeve lestvice. Naprave seizmološkega zavoda v Zagrebu so registrirale potresni pojav na področju Knina. Na tem področju je prišlo, kot znano, do hujših sunkov z vidnimi posledicami v preteklih dneh, v bližini Kapaonika pa je potres leta 1981 zahteval tudi smrtno žrtve.

SMRT SLOVITEGA FILMSKEGA IGRALCA

V Los Angelesu v Združenih državah so dne 1. t.m. upepelili truplo slovitega filmskega igralca Caryja Granta. Umrl je 29.11. v starosti 82 let zaradi možganske kapi. Na njegovo željo niso pripravili nobenega pogrebne obreda, kot tudi ne verskega slovesa. Pepel bodo svojci sami raztrosili, kot si je zaželel igralec.

Ameriški tisk posveča Grantu zelo veliko pozornost. V 34 letih je posnel 72 filmov, med katerimi so nekateri, ki sodijo v sam vrh filmske ustvarjalnosti.

POKOL V INDIJI

V indijski državi Punjab je prišlo dne 30.11. do pokola, v katerem je izgubilo življenje 25 ljudi. Šlo je za potnike nekega avtobusa, na katerem so bili tudi štirje morilci. Ti so prisilili voznika, da je zavozil na stransko cesto; tam so ubili njega in večino potnikov, nato pa zbežali s pomočjo pajdašev, ki so jih čakali na kraju zločina. Zdi se, da gre za skupino Sikhov, ki se v Punjabu zavzemajo za lastno avtonomno deželo in ki v teh svojih prizadevanjih že dalj časa posegajo tudi po nasilnih dejanjih.

pomnil: »Že vidim, tudi Ti si bil v taborišču in veš, da je kuhinja važna«. V kuhinji sta dva ujetnika hitro položila na tla čeber in sta že stala strumno pred komisarjem. Obrnil sem se k višjemu in vprašal, odkod je doma. Kmalu se je razvil tale pogovor. »Ali znaš nemško? Ja, nekoliko. Odkod si? Iz Južne Tirolske. Kje na Južnem Tirolskem? Iz Bocna. Kje v Bocnu, ulica, številka? No, ne prav iz mesta. Odkod torej? Iz vasi v bližini. No, in kako je tej vasi ime? Afing. Tako, torej, Ti si Simon Wieser. Moram Te pozdraviti v očetovem imenu, Ti se boš kmalu vrnil domov.« Pri takih zadevah mora človek imeti tudi kanček sreče. Od vseh 172 ujetnikov sem moral dobiti prav tega Simona Wieserja!

Mojima spremljevalcema je gotovo močno imponiralo dejstvo, da sem prvega Južnega Tirolca, ki sem ga tu srečal, poznal po imenu. Minister Kraigher mi je ob koncu mojih obiskov rekel, da je treba natančno ugotoviti, če gre za prave Južne Tirolce ali ne. Tedaj sem mu odvrnil, da vendar prav dobro poznam Južno Tirolsko in njegove ljudi. In sedaj sem to tudi dokazal. Po obisku v kuhinji sem se spoznal z osebjem taborišča. Njegov voditelj je bil dr. Toni Zelger, kasnejši dolgoletni deželni odbornik za šolstvo in kulturo. Antifašistični odbor je vodil Sepp Neubauer iz Morterja, za kulturo je bil pristojen Arnold Heidegger. Nobenega od te trojice nisem tedaj poznal. V njihovem spremstvu smo šli v ambulanto. Siegfried Ingruber, mlad fant iz Andriana, je smrtno bolan ležal v postelji. Rekel sem mu, da mora ozdraveti, če ne če zamuditi povratka domov. Kasneje so mi povedali, da je okrevanje bilo tako hi-

tro, da je Siegfried lahko delal že naslednji dan.

Na koncu je prišla na vrsto baraka, kjer je bila spalnica. Tu so ujetniki ležali na pogradih in nas radovedno gledali. Rekel sem jim, da bo kmalu prišla ura odhoda. Moje veselega sporočila niso sprejeli ravnodušno, kar je bilo povsem razumljivo. Zatem sem jih začel spraševati, odkod so doma. Vsak kraj, ki so ga navedli, sem seveda prav dobro poznal. Prav hitro smo zato navezali medsebojne stike. Naenkrat sem odkril nekoga iz Zwieselsteina v dolini Oetz. Vprašal sem ga, če pozna Mitterhoferja iz južnotirolske doline Schmals. Razumel je: »Ta je moj kolega iz podjetja«, je prišlo iz njega kot iz samokresa. Tako sta se komisar in stotnik lahko prepričala, da sem res poznal Južne Tirolce. Od tedaj ni nihče več govoril o kaki preizkušnji.

Na dan velikega odhoda sem se ponovno zglasil na ministrstvu. Ministrov tajnik je po telefonu govoril s taboriščem. Tedaj sem izvedel, da so vsi pripravljeni za odhod. Samo OZNA ni pustila iz taborišča vodilnega voda, ki je bil pri njej v službi. Državna policija se ni hotela kar tako odpovedati dobrim delovnim močem. Tajnik je še vedno telefoniral, navidez brez uspeha. Tedaj je stopil v sobo Kraigher in prijel v roke telefon ter spregovoril nekaj odsekanih stavkov. »Vsi se vrnejo domov,« mi je dejal. Zahvalil sem se mu. »Vrni se kmalu, Ti boš vedno naš gost«, je še dejal.

Naslednjega jutra smo šli iskat z avtomobilom Mayerhoferja v bolnišnico in smo se nato vsi skupaj odpeljali v taborišče, kjer so se postrojili še zadnji Južni Tirolci. Oblasti so se odločile, da pošljejo domov tudi 15 Korošcev, ki so bili sprejeti

v to taborišče. Med komisarjem in osebjem taborišča so se tedaj odigravali poslovljni prizori. Komisarja so oblike solze, nato je prišel še vodilni vod. Z domačo pesmijo so Južni Tirolci korakali po ljubljanskih ulicah na postajo in kmalu so že zaropotala kolesa. Mayerhoferja in mene je stotnik Ivan Hois — tako mu je bilo ime — peljal z zasebnim avtomobilom do meje. Med potjo sem se z njim pogovarjal o dveh ujetnikih, ki sta bila julija kazensko premeščena v rudnik Bor, češ da sta pri izkopavanju presekala kabel daljnovoda. Oznaj je sumila sabotažno dejanje. Hoisu sem zajamčil, da enega od njiju poznam — šlo je za Josepha Gruenerja iz Schnalsa — kot pravega antifašista že od mladosti in da isto menim o njegovem prijatelju. O kaki sabotaži sploh ne more biti govora. Dejal je, da bo o mojem zagotovitvi poročal na pristojnem mestu.

V Trstu sem Mayerhoferja odpeljal v bolnišnico »Ospedali riuniti«. Ko so ga spravili iz avtomobila, so sklicali vse osebe. Vsi so se prejemale za glavo, češ kakšno sramotno dejanje so zagrešili tisti barbari tam čez mejo. Ko so se vsi dovolj razburili, sem zaprosil za sprejem bolnika v bolnico. Prijetna sestra bolničarka, verjetno glavna sestra, je vprašala: »Ha soldi?« (Ima denar?) Denarja, sem dejal, seveda nima, toda za to bom že jaz poskrbel. Odgovor se je glasil: »Če nima denarja, ga ne moremo sprejeti, odpeljati ga morate drugam«. Končno so ga pustili, da je ostal vsaj na hodniku, dokler se nisem vrnil z denarjem. Da; ni lahko biti pravi kristjan. Kako pogosto se moramo učiti od nekristjanov!

(Dalje)